

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Навчально-науковий інститут психології
Кафедра кризової та клінічної психології
СИЛАБУС

навчальної дисципліни
**«ТЕХНОЛОГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ
В ВІЙСЬКОВІЙ І ЦИВІЛЬНІЙ СФЕРІ»**

Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС
Період викладання	1 семестр
Рівень вищої освіти	другий
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	ОП Реабілітаційна психологія в надзвичайних ситуаціях
Викладач(і)	Соловей-Лагода Оксана Анатоліївна, к. психол.наук, доцент
Профайл викладача(ів)	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=ngdU2UEAAAAJ
Доступ до матеріалів курсу	
Контактна інформація	o.solovei-lahoda@donnu.edu.ua

Анотація

ОК «Технології забезпечення психологічної реабілітації в військовій і цивільній сферах» є базовою дисципліною для магістрів психології, формує компетентності та результати навчання, які відповідають змісту та фокусу освітньої програми з орієнтацією на НРК. Курс розрахований на ознайомлення з сучасними технологіями забезпечення психологічної реабілітації, а також на практичне опанування конкретними технологіями при роботі з різними категоріями, які потребують психологічної реабілітації.

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у розкритті теоретичних та практичних аспектів процесу психологічної реабілітації; формуванні практичних навиків використання основних технік та технологій психологічної реабілітації різних категорій населення, що сприятиме ефективному рішенню майбутнім фахівцем широкого кола завдань психологічної допомоги клієнтам, які потребують нормалізації психічного стану, поновлення порушення психічних функцій, гармонізації особистості у критичних та екстремальних життєвих ситуаціях.

Загальні компетентності (СК):

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Фахові компетентності (СК):

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.

СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК11. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК13. Здатність розробляти та застосовувати превентивні та корекційні програми збереження психологічного здоров'я людини.

Програмні результати навчання, які формує навчальна дисципліна за освітньою програмою.

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних і надійних методів.

ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПР12. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

Організація та оцінювання навчання визначена «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» та «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса». Форми поточних і підсумкових контролів – розв'язання тестів, кейсів, прикладні завдання – спрямовані на засвоєння методів, методик і технік діагностики професійних схильностей, здібностей, навиків. За результатами роботи протягом семестру здобувачеві надається можливість отримати 100 балів сумарно за всі види навчальної діяльності.

Організація навчання за дисципліною відбувається в наступних форматах:
1) аудиторні заняття (лекції, практичні); 2) самостійна робота здобувача під керівництвом викладача. Аудиторні заняття реалізуються відповідно до наступного календарного плану викладання дисципліни, конкретні дати відповідають розкладу занять і графіку навчального процесу.

**Календарний план викладання дисципліни
ТЕХНОЛОГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ
В ВІЙСЬКОВІЙ І ЦИВІЛЬНІЙ СФЕРІ**

Тиждень/ дата/ години	Тема	Форма проведення заняття	Завдання для практикумів і СРС	Термін виконання (дата і час)	Мак кількість балів
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ (28 балів)					
1-й тиждень, 4 години	Тема 1. Загальні питання реабілітації, її види, характеристика	Лекція Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Поняття реабілітації в психології. 2. Основні аспекти реабілітації: психологічний, медичний, фізичний, професійний, соціальний, економічний. 3. Види реабілітації. Практичні завдання: здійснити реферативний огляд статей щодо історії розвитку психологічної реабілітації в зарубіжних країнах та в Україні.	1-й тиждень	3
2-й тиждень, 2 години	Тема 2. Особливості психологічної реабілітації. Міжгалузеві основи реабілітації.	Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Міждисциплінарні зв'язки психологічної реабілітації в системі наук. 2. Проблематика сучасної української реабілітації. 3. Міжнародні стандарти соціально-психологічної реабілітації. Практичні завдання: Написати есе на тему «Виклики та особливості психологічної реабілітації в сучасних реаліях».	2-й тиждень	3

3-й тиждень, 4 години	Тема 3. Базові технології та методи психологічної реабілітації	Лекція Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Поняття технологій реабілітації. 2. Технології різних психотерапевтичних напрямків та шкіл (КТП, гештальт-терапія, арт-терапія, реконструктивно-особистісна психотерапія, експозиційна терапія і т.д.) 2. Технології та методи стабілізації особистості в реабілітаційному процесі. 3. Технології та методи подолання недостатньої мотивації у реабілітаційному процесі. 4. Технології та методи опрацювання та інтеграції травмівного досвіду. 5. Технології проектування (життєконструювання) майбутнього. Практичні завдання: 1) Підібрати 4-5 технік для стабілізації психоемоційного стану клієнта в гострому стані. 2) Підібрати 4-5 технік для підвищення мотивації клієнта до участі у реабілітаційному процесі.	3-й тиждень	3
4-й тиждень, 2 години	Тема 4. Структура реабілітаційного процесу	Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Сутність та завдання реабілітаційного процесу. 2. Рівні реабілітації, фази, варіанти, етапи реабілітації. 3. Підготовчий етап реабілітаційного процесу: його мета, особливості та технології роботи. 4. Базисний етап реабілітаційного процесу: його мета, особливості та технології роботи.	4-й тиждень	3

			5. Завершальний (підтримувальний) етап реабілітаційного процесу: його мета, особливості та технології роботи. 6. Оцінка ефективності реабілітаційного процесу. Практичні завдання: 1) Підібрати 4-5 технік роботи з негативними думками/переконаннями клієнта до участі у реабілітаційному процесі. Результати представити у вигляді презентації/робочого зошиту/таблиці. 2) Підібрати 4-5 технік опрацювання травматичного досвіду у реабілітаційному процесі. Результати представити у вигляді презентації/робочого зошиту/таблиці.		
5-й тиждень, 4 години	Тема 5. Реабілітаційна програма. Вимоги до складання реабілітаційної програми. Реабілітаційний прогноз.	Лекція Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Принципи складання реабілітаційних програм. 2. Структура реабілітаційної програми. 3. Технології побудови реабілітаційних програм. 4. Особливості побудови реабілітаційної програми з огляду на фази реабілітаційного процесу. 5. Реабілітаційний потенціал і реабілітаційний прогноз. Практичні завдання: аналіз кейсів, відео (здобувачі отримують безпосередньо на занятті)	5-й тиждень	3
6-й тиждень,	Тема 6. Особливості роботи психолога в реабілітаційній мультифункціональній коман-	Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Етичні та правові аспекти роботи реабілітаційного	6-й тиждень	3

2 год ини	ді. Вимоги до реабілітацій-ного психолога.		психолога. 2. Особистісні характеристики психолога-реабілітолога та його специфіка порівняно з психологами широкого профілю. 3. Вимоги до психолога, що працює в реабілітаційній мультидисциплінарній бригаді. 4. Особливості роботи реабілітаційного психолога з різним контингентом. Практичні завдання: аналіз кейсів, відео (здобувачі отримують безпосередньо на занятті)		
6-й тиждень	Модульна контрольна робота 1			6-й тиждень	6
МОДУЛЬ 2. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ (32 бали)					
7-й тиждень, 2 години	Тема 7. Технології психо-логічної реабілітації постраж-далих в екстремальних ситуаціях.	Лекція Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Особливості надання психологічної допомоги на різних етапах дії екстремальних чинників. 2. Дебрифінг як найбільш ефективний метод психологічної допомоги жертвам надзвичайних подій. 3. Психологічна реабілітація жертв стрес факторів воєнного генезу. 4. Особливості надання психологічної допомоги особам, що постраждали в наслідок дії екстремальних чинників природного генезу (повені, землетруси і таке інше). 5. Допомога постраждалим в	7-й тиждень	3

			екстремальній ситуації в гострий період. 6. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації період стабілізації обстановки. 7. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації в період віддалених наслідків. Практичні завдання: розробити алгоритми надання психологічної допомоги в екстремальних ситуаціях різного генезу.		
8-й тиждень, 4 години	Тема 8. Поняття стресу. Вплив стресових чинників на людину в процесі реабілітації.	Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Історія розвитку концепцій про стрес та його вплив на людину. 2. Поняття про загальну адаптивну реакцію та її неспецифічність. Часові характеристики стресового впливу на людину. 3. Типологія стресу. (фізіологічний та психологічний стрес, еустрес та дистрес). 4. Індивідуально-типологічні, гендерні та інші характеристики сприйняття стресових чинників. 5. Поняття гострого стресового розладу, ознаки гострої реакції на стрес. 6. Самодопомога в подоланні важкого стресу та його наслідків. 3. Моделі подолання стресу. Ресурси подолання стресу. Практичні завдання: 1) Підібрати та описати 4-5 технік для стабілізації особистості у гострому стані. 2) Пройти запропонований нижче	8-й тиждень	3

			курс на платформі PROMETHEUS. Надіслати сертифікат про успішне проходження курсу. Курс « <i>ПЕРША ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА</i> » https://prometheus.org.ua/course/course-v1:JohnsHopkinsUniversity+PFA101+2023_T3		
9-й тиждень, 2 години	Тема 9. Технології психологічної реабілітації осіб з травматичним досвідом.	Лекція Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Класифікація травматичних подій. 2. Поняття травми та її симптоми. Епідеміологія травми. 3. Посттравматична стресова реакція, її форми. 4. Особливості прояву ПТСР у дітей. 5. Чинники, що збільшують ймовірність розвитку посттравматичних стресових розладів. 6. Технології та методи опрацювання та інтеграції травматичного досвіду. 7. Технології роботи в посттравматичному періоді. Психологічна допомога людям в горюванні. Практичні завдання: 1) Ознайомитися зі змістом посібника; тезисно законспектувати, результати представити у вигляді інфографіки/презентації. «<i>Ми пережили: техніки відновлення для сімей, військових, цивільних та дітей</i>»: практичний посібник // за наук.ред. Галини	9-й тиждень	3

			Циганенко. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. К.: Вид-во “ЛОГОС” . 2016. 200 с. С. 3- 155. 2) пройти запропонований нижче курс на платформі PROMETHEUS. Надіслати сертифікат про успішне проходження курсу. Курс «<i>БАЗОВА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА В УМОВАХ ВІЙНИ</i>» https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+BPA101+2022_T2		
10-й тиждень, 4 години	Тема 10. Технології психологічної реабілітації у роботі з дітьми та підлітками, що пережили травмівний досвід	Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Поняття дитячої травми. 2. Особливості переживання травми дітьми різного віку. 3. Напрями психотерапії у роботі з дітьми, що пережили травматичні події. Практичні завдання: Опрацювати посібник «<i>Діти і війна: робочий зошит</i>», зробити підбірку з 10 технік, які сподобались чи/та які, на вашу думку, є найбільш дієвими у реабілітаційній роботі з дітьми та підлітками. Результат роботи представити або у вигляді документу, або ж у вигляді презентації/інфорграфіки.	10-й тиждень	3
11-й тиждень, 2 години	Тема 11. Технології психологічної реабілітації військовослужбовців, ветеранів війни та членів їх родин.	Лекція Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Особливості психологічної допомоги військовослужбовцям, учасників бойових дій, ветеранів війни. 2. Медична, соціальна, психологічна реабілітація	11-й тиждень	3

			учасників бойових дій та ветеранів війни. 3. Психологічна реабілітація ветеранів із проблемами залежності від психоактивних речовин. 4. Психологічна реабілітація ветеранів із суїцидальністю. 5. Технології та методи психологічної реабілітації членів родини військовослужбовців / ветеранів. Практичні завдання: Опрацювати посібник «ПТСР: робочий зошит», зробити підбірку з 10 технік, які сподобались чи/та які, на вашу думку, є найбільш дієвими у реабілітаційній роботі. Результат роботи представити або у вигляді презентації/інфорграфіки.		
12-й тиждень, 4 години	Тема 12. Технології психологічної реабілітації осіб із аддиктивною поведінкою.	Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Поняття адитивної поведінки. 2. Моделі адиктивної поведінки (моралістична, соматомедична, психіатрична, соціокультурна, мікросоціальна) 3. Принципи організації та завдання психологічної реабілітації осіб із залежною поведінкою. 4. Технології психологічної реабілітації осіб з різними формами залежної поведінки (хімічні/ нехімічними аддикції). Практичні завдання: підібрати діагностичні методики для дослідження адитивної поведінки.	12-й тиждень	3

13-й тиждень, 2 години	Тема 13. Технології психологічної реабілітації осіб з психічними та невротичними розладами.	Лекція Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Мета та завдання психологічної реабілітації в психіатричній клініці. 2. Теоретичне обґрунтування виникнення та розвитку невротичних станів. 3. Методи психологічної реабілітації при невротичних розладах. 4. Психотерапія при істеричному розладі особистості. 5. Психотерапія при тривожних розладах, ГТР, панічних нападах. Практичні завдання: аналіз кейсів, результатів тестування, відео (здобувачі отримують безпосередньо на занятті)	13-й тиждень	3
14-й тиждень, 4 години	Тема 14. Технології психологічної реабілітації осіб з психосоматичними захворюваннями	Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Характеристика психологічних факторів, виникнення психосоматичних захворювань. 2. Технології вистеження хвороби. 3. Технології пошуку триггеру психосоматозу. 4. Технології формування умов доступу до процесів в тілі. 5. Технології усвідомленої комунікації з тілом. 6. Технології переходу на символічний рівень зчитування та проробки репрезентантів досвіду. 7. Аутогенне тренування, тілесно-орієнтована терапія. Практичні завдання: аналіз кейсів, результатів тестування, відео (здобувачі отримують	14-й тиждень	3

			безпосередньо на занятті)		
15-й тиждень, 2 години	Тема 15. Технології психологічної реабілітації осіб, що пережили полон та тортури	Лекція Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Моделі допомоги потерпілим від тортур: короткострокова, інтегративна. 2. Мета і принципи допомоги потерпілим від тортур та полоненням. 3. Особливості застосування різних видів терапії у реабілітації осіб, що пережили полон та тортури (когнітивно-поведінкова терапія, ТФ КПТ, пролонгована експозиційна терапія, EMDR). Практичні завдання: переглянути вебінар «Особливості роботи з пацієнтами, які пережили полон та тортури». Написати головні висновки та рефлексії після перегляду відео. https://www.youtube.com/watch?v=c9Kai0izBjU&t=1369s	15-й тиждень	3
16-й тиждень, 4 години	Тема 16. Технології плекання життєстійкості в реабілітаційному процесі.	Практичне заняття	Теоретичні питання: 1. Поняття життєстійкості 2. Значення процесу ресурсування у реабілітаційному процесі 3. Техніки плекання психологічної стійкості особистості. Практичні завдання: 1) Опрацювати посібник «Сила в мені», зробити підбірку з 10 технік, які сподобались чи/та які, на вашу думку, є найбільш дієвими у реабілітаційній роботі. Результат роботи представити або у вигляді документу, або ж у	16-й тиждень	3

			вигляді презентації та надіслати викладачу на корпоративну пошту. 2) Пройти курс «Життєстійкість молоді в умовах криз» на платформі PROMETHEUS. Надіслати сертифікат про успішне проходження курсу. https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Prometheus+RESILIENCE101+2022_T3/home		
16-й тиждень	Модульна контрольна робота 2			16-й тиждень	6

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Види робіт, що демонструють здобуті здобувачем вищої освіти результати навчання	Критерії оцінювання
Практичні заняття	Максимальний бал – 3 бали. Ієрархія отримання балів передбачає три рівні: Високий (3 бали): завдання виконано вірно, здобувач має уявлення про теоретичні аспекти теми, володіє матеріалом, проявляє особисту ініціативу, ставить питання. Виконав завдання для самостійної роботи і презентував його. Середній (1-2 бали): завдання виконано частково вірно, здобувач відповідає на питання, але ініціативу не проявляє. Практичне завдання не виконане. Незадовільний (0 балів): завдання виконано невірно, здобувач не проявляє ініціативу, не відповідає на запитання.
Модульний контроль (МКР 1, МКР 2)	Максимальна кількість балів – 15 балів 0,5 бала за кожен вірну відповідь (МКР 1- 12 тестових завдань x 0,5 бал = 6 балів. МКР 2 - 12 тестових завдань x 0,5 бал = 6 балів)

Оцінка розраховується зі 100 балів, з них поточний контроль 60 балів і підсумковий 40 балів.

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни проводиться в письмовій та усній формах на кожному практичному і лабораторному занятті у формі опитування, виконання самостійних, практичних, ситуаційних та тестових завдань, результатів наукових досліджень. Контроль самостійної роботи проводиться шляхом перевірки виконаних завдань. Модульний контроль здійснюється з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного і практичного матеріалу змістових модулів та передбачає виконання здобувачами письмових тестових завдань для модульного контролю.

Здобувач вищої освіти отримує **60 балів** протягом семестру за: роботу на практичних заняттях; виконання самостійної роботи, яка презентується на занятті (16 практичних * 3 бали = 48 б.); модульні контрольні роботи (12 б.).

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену або творчої роботи та оцінюється у 40 б.

Підсумковий контроль (0 - 40 балів)

Виконання індивідуального творчого завдання, яке має 2 складові, у вигляді складання та оформлення відповідно до вимог програми психологічної реабілітації для певної категорії осіб (від 0 балів до 30 балів) та захисту ІНТЗ (від 0 до 10 балів) або усний екзамен за дисципліною, який оцінюється також від 0 до 40 балів.

Тематика ІНТЗ:

1. Реабілітація та психосоціальна допомога особам, що побували в екстремальних ситуаціях.
2. Реабілітаційна психологічна допомога при психосоматичних захворюваннях.
3. Реабілітаційна психологічна допомога паліативним хворим.

4. Реабілітаційна психологічна допомога при неврозах.
5. Реабілітаційна психологічна допомога жертвам домашнього насильства.
6. Психологічна реабілітація дітей, які зазнали домашнього насильства.
7. Особливості психологічної реабілітації дітей, що позбавлені батьківської опіки.
8. Особливості психологічної реабілітації учасників бойових дій.
9. Психологічна реабілітаційна робота із внутрішньо-переміщеними особами.
10. Психологічна реабілітація осіб з вадами слуху, зору, руху, мовлення, тощо.
11. Психологічна допомога та реабілітація при горі та втраті у дорослих/дітей.
12. Психологічна реабілітація при ПТСР у дорослих.
13. Психологічна реабілітація дітей з ПТСР.
14. Психологічна реабілітація осіб, що мають інвалідність/ампутації.
15. Психологічна реабілітація осіб, що пережили травматичний досвід.

Індивідуальне творче завдання у вигляді розробленої реабілітаційної програми на задану тематику оцінюється наступним чином:

– 30-25 балів – здобувач самостійно обрав, підготував та вчасно подав на перевірку реабілітаційну програму, яка відповідає структурі та вимогам до неї. У роботі повністю розкрита обрана тема, виклад основного матеріалу відображає сутність досліджуваного явища у межах психологічної реабілітації, підбрано коректні методи та техніки, окреслено перспективи подальшої роботи; список літератури містить джерела за останні 5 років. Обсяг реабілітаційної програми складає не менше 15 сторінок.

– 24-20 балів – здобувач підготував реабілітаційну програму, яка має традиційну структуру. Проте у роботі недостатньо визначена актуальність теми, неповний виклад основного матеріалу, підбрані технології та методи частково відповідають цілям та завданням реабілітації, список літератури може містити застарілі джерела. Є незначні стилістичні та змістовні недоліки, у зв'язку з чим наукова робота потребує доопрацювання.

– 19-15 балів – здобувач підготував реабілітаційну програму, яка має традиційну структуру. Проте у роботі недостатньо визначена актуальність теми, неповний виклад основного матеріалу, некоректно підбрані технології та методи роботи, список літератури може містити застарілі джерела. Є певні стилістичні та змістовні недоліки, у зв'язку з чим наукова робота потребує доопрацювання. Обсяг реабілітаційної програми складає 10 сторінок.

– 14-10 балів – здобувач підготував реабілітаційну програму, яка має традиційну структуру. Проте у роботі не розкрита актуальність теми, неповний виклад основного матеріалу, підбрані методи та технології частково відповідають меті та завданням, список літератури може містити застарілі джерела. Є значні стилістичні та змістовні недоліки, у зв'язку з чим робота потребує доопрацювання. Обсяг реабілітаційної програми становить менше 10 сторінок.

– 9-3 бали – здобувач підготував реабілітаційну програму, структура якої не містить традиційних компонентів, зокрема відсутня актуальність, мета та завдання реабілітаційної програми, не сформовані конкретні етапи реабілітації, підбір методів та технологій хаотичний, матеріал не структурований тощо. Відмічається нерозкритість теми за рахунок відсутності належного опрацювання наукової літератури. Є стилістичні та змістовні недоліки, у зв'язку з чим робота потребує суттєвого доопрацювання.

– 2 і менше балів – здобувач підготував реабілітаційну програму, але вона не відповідає загальним вимогам оформлення такого виду робіт. Не вказано актуальність дослідження, відсутня мета та завдання реабілітаційної програми, зроблено поверхневий аналіз досліджуваного явища, відсутні конкретні техніки та технології реабілітаційної

роботи. Є багато стилістичних та змістовних помилок, список літератури містить застарілі джерела. Обсяг роботи до 5 сторінок. Робота вимагає суттєвого перероблення.

Публічний захист та підготовка презентації до реабілітаційної програми (10 балів):

- Знання і розуміння теоретичного матеріалу. Повнота розкриття теми. Здобувач проявляє навички аналізу, узагальнення, критичного осмислення інформації (0-2 б.).
- Культура мови, чіткість дикції, темп викладу. Вільний виклад матеріалу без опори на конспект (0-2 б.).
- Матеріал викладено грамотно, в певній логічній послідовності, точно використовується термінологія. Зв'язок теоретичного матеріалу з практикою. Наявність прикладів (0-2 б.).
- Логічна завершеність виступу. Формулювання висновків. (0-2 б.).
- Презентація гарно структурована, представлена вчасно (0-2 б.).

Здобувач вищої освіти, який набрав протягом семестру менше 20б від 60 балів поточного контролю, зобов'язаний скласти екзамен. На екзамені здобувачі готуються та відповідають за екзаменаційним білетом, який має два питання теоретичного або практичного характеру, третє питання складається з тестових завдань.

Перше та друге запитання (завдання) оцінюється у 15 балів за такими критеріями:

- «відмінно», повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації (повне, безпомилкове розв'язування завдання) – 15-14 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації або незначні неточності (повне розв'язування завдання з незначними помилками) – 13-10 балів;
- «задовільно», неповна відповідь, не менше 50% потрібної інформації та деякі помилки (завдання виконане з певними недоліками) – 9-5 балів;
- «незадовільно», відповідь містить менше 50% потрібної інформації, грубі помилки, здобувач не орієнтується у загальних термінах – 4-1 бал.
- не відповідає умовам до «задовільно» – 0 балів.

Тестові завдання, які містить екзаменаційний білет оцінюється у 10 балів. Кожна правильна відповідь оцінюється у 2 бали. Сума поточних балів переводиться до залікової оцінки згідно з таблицею:

Схема оцінювання результатів навчальних досягнень

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується в університеті	Оцінка за національною шкалою
A	100-90	5 (відмінно)/ зараховано
B	82-89	4 (добре)/ зараховано
C	75-81	4 (добре) / зараховано
D	67-74	3 (задовільно) / зараховано
E	60-66	3 (задовільно) / зараховано
FX	0-59	2 (незадовільно)/ незараховано

Оцінювання результатів навчальних досягнень за навчальною дисципліною здобувачів вищої освіти здійснюється за критеріями, що впроваджені в університеті. Загальна оцінка визначається як сума балів за всі виконані завдання.

Схема нарахування балів розроблена викладачем відповідно до Порядку оцінювання здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса - <https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2021/02/poryadok-oczinyuvannya-znan-zdobuvachiv-vyshhoyi-osvity.pdf>

Орієнтовні питання до іспиту

1. Поняття реабілітації в психології.
2. Основні аспекти реабілітації: психологічний, медичний, фізичний, професійний, соціальний, економічний.
3. Види реабілітації.
4. Міждисциплінарні зв'язки психологічної реабілітації в системі наук.
5. Проблематика сучасної української реабілітації.
6. Міжнародні стандарти соціально-психологічної реабілітації.
7. Поняття технологій реабілітації.
8. Технології різних психотерапевтичних напрямків та шкіл (КТП, гештальт-терапія, арт-терапія, реконструктивно-особистісна психотерапія, експозиційна терапія і т.д.)
9. Технології та методи стабілізації особистості в реабілітаційному процесі.
10. Технології та методи подолання недостатньої мотивації у реабілітаційному процесі.
11. Технології та методи опрацювання та інтеграції травмивного досвіду.
12. Технології проектування (життєконструювання) майбутнього.
13. Сутність та завдання реабілітаційного процесу.
14. Рівні реабілітації, фази, варіанти, етапи реабілітації. 3. Підготовчий етап реабілітаційного процесу: його мета, особливості та технології роботи.
15. Базисний етап реабілітаційного процесу: його мета, особливості та технології роботи.
16. Завершальний (підтриму-вальний) етап реабілітаційного процесу: його мета, особливості та технології роботи.
17. Оцінка ефективності реабілітаційного процесу.
18. Принципи складання реабілітаційних програм.
19. Структура реабілітаційної програми.
20. Технології побудови реабілітаційних програм.
21. Реабілітаційний потенціал і реабілітаційний прогноз.
22. Етичні та правові аспекти роботи реабілітаційного психолога.
23. Особистісні характеристики психолога-реабілітолога та його специфіка порівняно з психологами широкого профілю.
24. Вимоги до психолога, що працює в реабілітаційній мультидисциплінарній бригаді.
25. Особливості роботи реабілітаційного психолога з різним контингентом.
26. Особливості надання психологічної допомоги на різних етапах дії екстремальних чинників.
27. Дебрифінг як найбільш ефективний метод психологічної допомоги жертвам надзвичайних подій.
28. Психологічна реабілітація жертв стрес факторів воєнного генезу.
29. Особливості надання психологічної допомоги особам, що постраждали в наслідок дії екстремальних чинників природного генезу (повені, землетруси і таке інше).
30. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації в гострий період.
31. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації період стабілізації обстановки.

32. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації в період віддалених наслідків.
33. Історія розвитку концепцій про стрес та його вплив на людину.
34. Поняття про загальну адаптивну реакцію та її неспецифічність. Часові характеристики стресового впливу на людину.
35. Типологія стресу. (фізіологічний та психологічний стрес, еустрес та дистрес).
36. Індивідуально-типологічні, гендерні та інші характеристики сприйняття стресових чинників.
37. Поняття гострого стресового розладу, ознаки гострої реакції на стрес.
38. Самодопомога в подоланні важкого стресу та його наслідків.
39. Моделі подолання стресу. Ресурси подолання стресу.
40. Класифікація травматичних подій.
41. Поняття травми та її симптоми. Епідеміологія травми.
42. Посттравматична стресова реакція, її форми.
43. Особливості прояву ПТСР у дітей.
44. Чинники, що збільшують ймовірність розвитку посттравматичних стресових розладів.
45. Технології та методи опрацювання та інтеграції травматичного досвіду.
46. Технології роботи в посттравматичному періоді. Психологічна допомога людям в горюванні.
47. Поняття дитячої травми.
48. Особливості переживання травми дітьми різного віку.
49. Напрями психотерапії у роботі з дітьми, що пережили травматичні події.
50. Особливості психологічної допомоги військовослужбовцям, учасників бойових дій, ветеранів війни.
51. Медична, соціальна, психологічна реабілітація учасників бойових дій та ветеранів війни.
52. Психологічна реабілітація ветеранів із проблемами залежності від психоактивних речовин.
53. Психологічна реабілітація ветеранів із суїцидальністю.
54. Технології та методи психологічної реабілітації членів родини військовослужбовців /
55. ветеранів.
56. Поняття адитивної поведінки.
57. Моделі адиктивної поведінки (моралістична, соматомедична, психіатрична, соціокультурна, мікросоціальна)
58. Принципи організації та завдання психологічної реабілітації осіб із залежною поведінкою.
59. Технології психологічної реабілітації осіб з різними формами залежної поведінки (хімічні/ нехімічними аддикції).
60. Мета та завдання психологічної реабілітації в психіатричній клініці.
61. Теоретичне обґрунтування виникнення та розвитку невротичних станів.
62. Методи психологічної реабілітації при невротичних розладах.
63. Психотерапія при істеричному розладі особистості.
64. Психотерапія при тривожних розладах, ГТР, панічних нападах.
65. Характеристика психологічних факторів, виникнення психосоматичних захворювань.
66. Технології вистеження хвороби.
67. Технології пошуку тригера психосоматозу.
68. Технології формування умов доступу до процесів в тілі.
69. Технології усвідомленої комунікації з тілом.
70. Моделі допомоги потерпілим від тортур: короткострокова, інтегративна.
71. Мета і принципи допомоги потерпілим від тортур та полоненим.

72. Особливості застосування різних видів терапії у реабілітації осіб, що пережили полон та тортури (когнітивно-поведінкова терапія, ТФ КПТ, пролонгована експозиційна терапія, EMDR).
73. Поняття життєстійкості особистості.
74. Значення процесу ресурсування у реабілітаційному процесі
75. Техніки плекання психологічної стійкості/життєстійкості.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Завдання для самостійної роботи з кожної теми виконуються протягом тижня до наступного практичного завдання, за невчасне виконання кількість балів зменшується.

Здобувачі, які навчаються за індивідуальним графіком повинні здавати завдання відповідно до узгодженого графіку очно, або за допомогою Microsoft Teams, Outlook, Moodle.

Виконання завдання із порушенням дедлайну без поважних причин зменшує оцінку з теми на 25 % за кожен повний тиждень затримки.

Дотримання вимог академічної доброчесності

Відповідно до Закону України «Про освіту» академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Основні засади дотримання академічної доброчесності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса відображено за покликанням <https://drive.google.com/drive/folders/1pbDJWc1Rgz0x-rwRTLeunp-WuJ7i7Ny>; <https://www.donnu.edu.ua/uk/komisiya-z-pitan-akademichnoyi-dobrochesnosti-ta-korporativnoi-etiki/>

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна:

1. Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання. Львів: Видавництво Старого Лева, 2021. 424 с.
2. Коропатнік І.М. Соціально-психологічна реабілітація та адаптація військовослужбовців Збройних Сил України: нормативно-правове забезпечення. К.: КНТ, 2021. 224 с.
3. Магдисюк Л. І., Мельник А. П. Психологія життєвих криз та кризове консультування: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 100 с.
4. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ. 2018. 208 с.
5. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. Київ, 2018. 240 с.
6. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3. Київ, 2018. 236 с.
7. Охорона ментального здоров'я та медико-психологічна реабілітація військовослужбовців в умовах гібридної війни: теорія і практика: монографія / В.І. Цимбалюк, В.В. Стеблюк, О.В. Друзь та ін. Київ: вид-во «Медицина», 2021. 256 с.

8. Перша психологічна допомога в гострих стресових ситуаціях. навчально-практичний посібник. За заг. ред. О.А. Моргунова; О.І. Федоренко та ін. (Н. Е. Мілорадова – підрозділи 1.2, 2.1-2.9); МВС України, Харків. нац. Ун-т внутр.справ. Харків : ХНУВС, 2022. 84 с.

9. Стабільна книга в рятівну валізу. Техніки стабілізації в умовах стресу. Видання друге. Доповнене. Чернівці, ГО «Тут і тепер». 2023. 72 с.

10. Техніки арт-терапії в роботі кризового психолога з цивільним населенням в умовах війни: навч.-метод. посібник / Г. Красіна, К. Гавриловська, Н. Гурець та ін.; за ред.. Г. Красіної, К. Гавриловської – Харків, Видавець ФОП Захарченко В. В., 2023. 106 с.

11. Як залишитися собою під час війни та після. Практики психофізичного здоров'я воїна. / А. Бережанський, С. Грилюк. — Київ: Видавничий дім «С В А Р О Г», 2024. 376 с.

Додаткова:

1. Домашнє насильство: психологічні передумови, допомога, протидія: навчально-практ. посіб. / Авт. кол. Бандурка І. О. , Федоренко О. І. , Мілорадова Н.Е, Джагунов Г.В. ., Харченко С.В, Доценко В.В., Макарова О.П., Бойко С.М., Медведєва О.В., Червоний П.Д. Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2023. 398 с.

2. Зливков В., Лукомська С. Діти війни: теоретико-методичні і практичні аспекти психологічної допомоги. Київ.- Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2022. 95 с.

3. Магдисюк Л. І. Основи психологічного консультування : навч. посіб. / Людмила Іванівна Магдисюк, Раїса Петрівна Федоренко. – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 360 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського (www.nbuv.gov.ua)

2. Електронний архів номерів журналу «Психологічне консультування і психотерапія»
<https://periodicals.karazin.ua/psychotherapy/issue/archive>

3. Електронний архів Збірника наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України Актуальні проблеми психології. Т. III Консультативна психологія і психотерапія <http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/arkhiv-vydannia/tom-3>

4. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>

5. Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Положення про індивідуальну програму реабілітації особи з інвалідністю». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/757-2007-%D0%BF#Text>

Викладач

Оксана СОЛОВЕЙ-ЛАГОДА

В.о завідувача кафедри

Оксана СОЛОВЕЙ-ЛАГОДА

Гарант освітньої програми

Катерина ВАСЮК

Керівник спеціальності

Вікторія ОВЕРЧУК